

Beleid Veilig Opgroeien – beleidsdocument – MOC 't Kabouterhuis

Documenteigenaar: manager zorgprocessen

1. Inleiding

Kinderen hebben recht op veiligheid. Een van de belangrijkste uitgangspunten van MOC 't Kabouterhuis is dat elk kind zich zo goed mogelijk moet kunnen ontwikkelen. Hierbij is veilig opgroeien in een veilig gezin de eerste vereiste. Wat MOC 't Kabouterhuis doet om dit zo goed mogelijk te waarborgen wordt beschreven in dit beleid Veilig Opgroeien.

Als basis voor het beleid veilig opgroeien wordt verwezen naar: ['Richtlijn kindermishandeling voor jeugdhulp en jeugdbescherming' \(NIP, NVO, BPSW, 2016\)](#): De richtlijn geeft jeugdprofessionals aanbevelingen voor het handelen bij (vermoedens van) kindermishandeling op basis van wetenschappelijke inzichten, professionele praktijkkennis en ervaringen van ouders en jeugdigen. Alle grote thema's uit de praktijk van de jeugdprofessional die te maken (kunnen) hebben met kindermishandeling komen aan bod:

- Kennis over risicofactoren en beschermende factoren
- Signaleren van kindermishandeling
- Het proces van wikken en wegen
- Beslissen en (be)handelen naar veiligheid en herstel
- De attitude en vaardigheden die dit vraagt van de jeugdprofessional
- En daardoorheen: de samenwerking met en het respect voor ouders, jeugdigen en sociaal netwerk

Het beleid Veilig Opgroeien beschrijft de afspraken die we als MOC 't Kabouterhuis hebben gemaakt over het werken aan Veilig Opgroeien in de dagelijkse werkpraktijk. Het beschrijft de verantwoordelijkheid¹ van alle medewerkers die binnen MOC 't Kabouterhuis direct samenwerken in de behandeling aan de cliënt. Het geeft handvatten hoe 'Veilig Opgroeien' in elk gezin bespreekbaar te maken. Het ondersteunt de medewerker in het handelen bij signalen van onveiligheid. Het uitgangspunt is hierbij altijd om, in samenwerking met ouders en eventuele andere betrokkenen/instanties, te zorgen dat onveiligheid in de opvoedsituatie van de cliënt wordt opgeheven. Het beleid betreft alle kinderen die bij MOC 't Kabouterhuis in zorg zijn (geregistreerd in Care4).

2. Doelgroep/toepassingsgebied

Het beleid Veilig Opgroeien is bestemd voor de beroepskrachten van MOC 't Kabouterhuis, die hulpverleners aan kinderen en hun gezinnen.

3. Wat verstaan we onder veiligheid?

Een kind is veilig, als er geen sprake is van gevaar voor zijn lichamelijke en emotionele welzijn in de vorm van (een verhoogd risico op) enige vorm van kindermishandeling. Veiligheid, opgevat als afwezigheid van gevaar in het dagelijks leven van het kind, is een minimale vereiste in de zorg voor een kind. Het is een voorwaarde voor het welzijn van het kind, geen garantie.

Het welzijn van een kind, het optimaal kunnen functioneren en de mogelijkheid tot optimale ontplooiing, vraagt meer dan de afwezigheid van verwaarlozing, geweld of seksueel misbruik. Het vraagt actieve zorg van ouders en andere betrokkenen. Veiligheid en welzijn vallen dus niet perse samen.

De zorg voor veiligheid en welzijn van een kind is de primaire taak van de ouder. Schiet deze te kort in de zorg voor veiligheid, dan moeten anderen passende maatregelen nemen om de veiligheid van het kind te garanderen, daarbij rekening houdend met het welzijn van het kind.

---

¹ Zie [Bijlage 1 Verantwoordelijkheden Beleid Veilig Opgroeien](#)

Kenmerkend is dat het kind zich altijd in een afhankelijkheidsrelatie bevindt tot de ouder(s)/ andere betrokkenen die zijn veiligheid en welzijn moeten waarborgen.

3.1 Definitie kindermishandeling

Definitie kindermishandeling: 'Elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen (ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat) actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel' (Jeugdwet 2015).

3.2 Wanneer spreken we van (on)veilig opgroeien en wanneer van kindermishandeling?

De definitie en het perspectief van beide begrippen zijn verschillend en aanvullend. (On)veiligheid beschrijft de context waarin het kind opgroeit en de risicofactoren in de opgroeisituatie. Kindermishandeling beschrijft de concrete gevolgen voor en de handelingen naar het kind. Het screenen van veiligheid vergroot de kans op het signaleren van kindermishandeling als hiervan sprake is. Om tot een adequate aanpak van onveiligheid te komen is het beschrijven en benoemen van concrete signalen en vermoedens van kindermishandeling een noodzaak.

4. Uitgangspunten van het beleid Veilig Opgroeien

- In alle contacten met kind en gezin wordt optimale veiligheid voor het kind nagestreefd.
- De veiligheid binnen het gezin wordt bij alle cliënten van MOC 't Kabouterhuis uitgevraagd.
- Wanneer er zorgen zijn over de veiligheid binnen een gezin wordt dit direct met ouders (en andere (professionele) betrokkenen) besproken.
- Wanneer er zorgen zijn over de veiligheid worden in het hulpverleningsplan doelen geformuleerd. Afhankelijk van de mate van onveiligheid en concrete vermoedens van kindermishandeling, krijgen deze veiligheidsdoelen prioriteit in de behandeling.
- Gedurende de gehele behandeling zijn medewerkers verhoogd alert op de veiligheid van het kind binnen het gezin en eventuele signalen van kindermishandeling.
- Bij vermoedens of signalen van kindermishandeling, waarbij veiligheidsdoelen niet zo eenduidig te formuleren zijn, wordt het ['Protocol en meldcode kindermishandeling MOC 't Kabouterhuis'](#) ingezet. De inzet is en blijft om samen met ouders aan de veiligheid thuis te werken.

5. Deskundige medewerkers in het herkennen van signalen van 'onveilig opgroeien'

5.1 Training Veilig Opgroeien

Alle medewerkers die direct betrokken zijn bij de behandeling aan cliënten krijgen een training Veilig Opgroeien. In deze training staat centraal:

- ['Richtlijn kindermishandeling voor jeugdhulp en jeugdbescherming' \(NIP, NVO, BPSW, 2016\)](#)
  - o Het herkennen van signalen en handelen bij signalen van kindermishandeling
- Het beleid Veilig Opgroeien MOC 't Kabouterhuis
- Het protocol en meldcode kindermishandeling MOC 't Kabouterhuis
- Op de hoogte zijn van de mogelijkheden van andere instanties op het gebied van kindermishandeling, waaronder seksueel misbruik.

5.2 Training Vlaggensysteem

Voor het Beleid Veilig Opgroeien is het van belang dat medewerkers op de hoogte zijn van normaal en leeftijdsadequaat gedrag binnen de seksuele ontwikkeling² van kinderen. Daarnaast is het van belang dat zij seksueel grensoverschrijdend gedrag herkennen.

---

² In het [Pedagogisch Beleid - Pedagogisch Werkplan](#) is een hoofdstuk opgenomen over de seksuele ontwikkeling van kinderen.

Daarom zijn in MOC 't Kabouterhuis alle medewerkers, direct betrokken bij de behandeling aan cliënten, getraind in het Vlaggensysteem³.

De methode is gericht op het vergroten van competenties ten aanzien van het handelen bij seksueel gedrag, zowel normaal als grensoverschrijdend. Medewerkers leren seksueel (grensoverschrijdend) gedrag juist in te schatten en bespreekbaar te maken met kinderen, ouders en collega's. Specifiek gedrag van kinderen of vragen van kinderen zijn aanleiding om aandacht te besteden aan de seksuele ontwikkeling, grensoverschrijdend gedrag en weerbaarheid van kinderen rondom dit thema. Het doel van het Vlaggensysteem is het voorkomen van seksueel grensoverschrijdend gedrag onder en ten aanzien van kinderen van nul tot achttien jaar.

5.3 Training Veiligheidsgesprek

Ouders worden in de eerste fase van de behandeling bevraagd op hun visie op veilig opgroeien en de situatie bij hen thuis. Daarom zijn in MOC 't Kabouterhuis alle medewerkers, direct betrokken bij de behandeling aan cliënten, getraind in het op motiverende en respectvolle manier aangaan van dit gesprek met behulp van de [Bijlage 2 Werkinstructie Veiligheidsgesprek door de gezinsbegeleider](#). Zie voor verder [paragraaf 6.1.2](#).

6. Beleid Veilig Opgroeien geïntegreerd in onderzoek en behandeling

Het beleid Veilig Opgroeien is een geïntegreerd onderdeel van onderzoek en behandeling binnen MOC 't Kabouterhuis. Hieronder volgt een beschrijving van hoe, waar en wanneer aandacht gegeven wordt aan de veiligheid voor het kind binnen het gezin.

6.1 Informeren ouders over Beleid Veilig Opgroeien

6.1.1 Aanmelding en intake

Alle cliënten worden schriftelijk, [Startinfo - Basis 3 Praktische info ouders en opvoeders \(versie 8\)](#) / [Informatie voor ouders over het protocol kindermishandeling](#), geïnformeerd over het beleid Veilig Opgroeien. Het beleid Veilig Opgroeien, en wat dat concreet betekent in de samenwerking met ouders, wordt tijdens de intake besproken.

6.1.2 Het veiligheidsgesprek

De gezinsbegeleider bespreekt in de eerste fase van de behandeling de veiligheid binnen het gezin. Ouders worden bevraagd op hun visie op veilig opgroeien en de situatie bij hen thuis. Voor het zorgdragen van de veiligheid als medewerker wordt verwezen naar het [protocol omgaan met lastig gedrag](#).

Het gesprek met ouders wordt op een motiverende en respectvolle manier aangegaan en er wordt doorgevraagd wanneer nodig. Nieuwsgierig zijn vanuit een niet veroordelende houding en creatief kunnen omgaan met weerstand is hierbij van belang (vanuit de principes van oplossingsgericht werken), zie ook [Bijlage 2 Werkinstructie Veiligheidsgesprek door de gezinsbegeleider](#). De uitkomsten van het veiligheidsgesprek komen expliciet terug in het hulpverleningsplan en eindverslag onder het kopje Veilig Opgroeien.

6.2 Risicotaxatie

Het doen van een risicotaxatie vormt onderdeel van de behandeling binnen MOC 't Kabouterhuis. Met ouders wordt bij de start van de behandeling altijd het onderwerp Veilig Opgroeien besproken, daarbij wordt benoemd dat een risicotaxatie altijd wordt gedaan en opgenomen wordt in het dossier [Startinfo - Basis 3 Praktische info ouders en opvoeders \(versie 8\)](#) / [Informatie voor ouders over het protocol kindermishandeling](#). Gedurende de behandeling kan op verschillende momenten een risicotaxatie worden gedaan.

- Bij de start van de hulp
Er wordt bij de start van de hulp altijd een risicotaxatie gedaan met behulp van een risicotaxatie instrument. Op dit moment wordt onderzocht of de Arij⁴ hiervoor passend is of

³ [Methodiekbeschrijving Vlaggensysteem](#)

dat een ander instrument gebruikt gaat worden. Totdat duidelijk is welk instrument standaard gebruikt gaat worden, wordt in ieder geval de risicotaxatie in de cliëntbespreking ingevuld, zie [bijlage 3](#). Indien gewenst kan nog altijd de Lirik⁵ ingevuld worden, bij gebrek aan een andere gevalideerde vragenlijst.

Uitkomsten van de risicotaxatie worden vastgelegd in het dossier.

Voor de modules Okido(s), STOP 4-7 en bij de contextuele module op scholen wordt niet standaard een risicotaxatie gedaan. Bij Okido(s) is niet de cliënt de klant, maar dat zijn andere professionals (uit kinderopvang/ (voor)school). Ouders zijn niet altijd in beeld. Bij de contextuele module op school is de school verantwoordelijk voor het uitvoeren van een risicotaxatie.

Mocht tijdens de uitvoering van het programma blijken dat er toch veiligheidsvragen of signalen van onveiligheid/ kindermishandeling zijn, dan wordt een gesprek aangegaan met de betrokken professionals over hun beleid en verantwoordelijkheid m.b.t. veiligheid ([protocol omgaan met lastig gedrag](#)). Bij Stop 4-7 kan in dit geval wel een risicotaxatie worden gedaan.

- In de cliëntbespreking
Met behulp van het format 'risicotaxatie in de cliëntbespreking'⁶, zie ook [bijlage 3](#), wordt het veilig opgroeien van de cliënt gestructureerd in kaart gebracht voorafgaand aan de cliëntbespreking en worden risico's voor de veiligheid ingeschat. De werkwijze is als volgt:
  - o Het format wordt ingevuld:
    - Bij de start van de hulp als er direct bij de start van de hulp signalen zijn van onveilig opgroeien van een cliënt, en er zijn nog geen veiligheidsdoelen gesteld. (Het format hoeft niet, bij start, te worden ingevuld als veilig opgroeien in de aanmelding al voldoende in kaart is gebracht, en er in de aanmelding al veiligheidsdoelen zijn opgesteld.)
    - Het format wordt in ieder geval altijd ingevuld voor de ECB, zodat veiligheidsdoelen kunnen worden meegenomen in het hulpverleningsplan. Bij de Uitzoekmodule wordt het format ingevuld in ieder geval voor de ACB.
  - o Het format wordt gezamenlijk ingevuld tijdens de CB, waarbij betrokken behandelaars daarvoor al nagedacht hebben over de genoemde aandachtspunten. In de CB wordt gezorgd voor een goede weging van en afstemming over het veilig opgroeien. Het ingevulde format maakt onderdeel uit van het dossier.
  - o Bepaal op basis van het format in de CB of er sprake is van veiligheidsproblematiek
  - o Zo ja; bespreek de bevindingen met ouders, stel veiligheidsdoelen op en leg deze vast in de cliëntvoortgang onder vermelding CB.
  - o Het format wordt in een CB opnieuw ingevuld indien er veranderingen zijn in de situatie m.b.t. veilig opgroeien. Bijvoorbeeld;
    - De situatie lijkt veiliger dan voorheen, het format kan dan gebruikt worden om de veiligheid vast te stellen.
    - Er waren bij start geen signalen van onveilig opgroeien maar gedurende de behandeling zijn deze er wel.
    - Er waren bij start signalen van onveilig opgroeien waarop veiligheidsdoelen zijn geformuleerd maar gedurende de behandeling zijn er nieuwe signalen die beoordeeld moeten worden.

- Overdracht bij afsluiting van de behandeling

---

⁴ Arij: Actuarieel Risicotaxatie Instrument voor Jeugdbescherming, de werkgroep Veilig Opgroeien onderzoekt de mogelijkheid voor structurele inzet van de Arij (ter vervanging van de Lirik) binnen MOC 't Kabouterhuis.

⁵ Lirik: Licht instrument risicotaxatie kindermishandeling,

⁶ In de periode januari t/m april 2016 is het format getest in een pilot. De pilot is geëvalueerd in mei 2016. De opbrengsten van deze evaluatie zijn verwerkt tot de werkwijze zoals hier omschreven.

De conclusie rondom veilig opgroeien wordt duidelijk opgenomen in het eindverslag. Indien nodig kan, volgens de afspraken in het netwerk⁷, de Arij worden meegestuurd.

6.3 Dossiervoering Veilig Opgroeien

In elk hulpverleningsplan wordt beschreven wat de situatie in het gezin is m.b.t. Veilig Opgroeien. De hoofdbehandelaar is, in samenwerking met de trajectcoördinator, ervoor verantwoordelijk dat deze informatie plus de conclusies beschreven zijn, waarbij ook de afwegingen van de conclusies worden geëxpliciteerd. Aan het einde van de hulp is in het eindverslag duidelijk beschreven hoe er aan doelen met betrekking tot veiligheid is gewerkt en wat de resultaten daarvan zijn. Indien het 'Protocol en meldcode kindermishandeling' is ingezet, worden per stap de signalen en conclusies vastgelegd in het dossier. Zie hiervoor [Protocol en meldcode kindermishandeling MOC 't Kabouterhuis](#).

Indien met andere hulpverleners buiten MOC 't Kabouterhuis samen wordt gewerkt, wordt altijd vastgelegd wie welke verantwoordelijkheid heeft, wie de eindverantwoordelijkheid heeft. Er wordt een gezamenlijk plan gemaakt m.b.t. de veiligheid van het kind. Zie hiervoor [paragraaf 8](#).

6.4 4 ogen beleid

MOC 't Kabouterhuis hanteert het 4 ogen beleid om de veiligheid van kinderen te waarborgen.

Concreet betekent dit beleid:

- Behandelgroepen binnen 't Kabouterhuis worden door minimaal twee orthopedagogisch medewerkers (opm) begeleid.
- Bij gebruik van de ruimte wordt de achterwacht⁸ gebeld.
- In alle vestigingen zijn ramen aangebracht in de deuren van de groepsruimtes, kantoren en individuele behandelruimtes. Hierdoor zijn de ruimtes transparant van buitenaf.
- Derden kunnen niet zonder toestemming van de opm-ers de groep betreden.

Indien er sprake is van kindermishandeling (inclusief seksueel misbruik) gepleegd door een medewerker binnen de instelling, verloopt de afhandeling volgens de route: [Beoordeling en melding calamiteiten](#) en dient direct de directeur-bestuurder en de Inspectie Jeugdzorg geïnformeerd te worden.

6.5 Protocol omgaan met lastig gedrag

Het kan voorkomen dat kinderen bij MOC 't Kabouterhuis op de groep te maken krijgen met agressie van andere kinderen of zelf agressief of ongewenst gedrag laten zien. MOC 't Kabouterhuis neemt maatregelen om agressie incidenten te voorkomen en de kinderen zoveel mogelijk te beschermen tegen de negatieve effecten van het blootstaan aan agressie. Deze maatregelen staan beschreven in het [protocol omgaan met lastig gedrag](#).

7. Protocol en meldcode kindermishandeling

Het 'Protocol en meldcode kindermishandeling' wordt ingezet als:

- er duidelijk zorgen en/ of acute signalen zijn omtrent de veiligheid van het kind en/of van de ouders/ verzorgers; denk aan psychiatrische problematiek/ suïcidaliteit/ decompensatie/ agressie (zie stap 5 van het [Protocol en meldcode kindermishandeling MOC 't Kabouterhuis](#))
- het niet lukt om daar met ouders over te spreken en/of gezamenlijke werkdoelen te formuleren en hieraan te werken,
- er een vermoeden van kindermishandeling is dat vraagt om nader onderzoek, maar ouders houden de boot af,
- in eerste instantie ouders de onveiligheid of kindermishandeling voor het kind onderkennen, maar vervolgens het werken aan doelen om veiligheid voor het kind te creëren, niet of onvoldoende ter hand nemen,

⁷ Deze afspraken moeten nog gemaakt worden. Dit is afhankelijk van het onderzoek naar implementatie Arij door de werkgroep Veilig Opgroeien. Advies verwacht 2016.

⁸ De achterwachtregeling is uitgewerkt in het [protocol omgaan met lastig gedrag](#).

Het protocol wordt ingezet om:

- vermoedens en signalen te concretiseren en een duidelijk beeld te geven van de onveiligheid of kindermishandeling,
- de gewenste actie van ouders ten aanzien van de (mogelijk) onveilige situatie te bewerkstelligen.

Indien het 'Protocol en meldcode kindermishandeling' wordt ingezet wordt altijd een incidentmelding⁹ gedaan.

7.1 Signalen bij kinderen op kinderdagverblijf en (voor)school

In toenemende mate hebben we te maken met situaties waarin de kinderen niet direct in zorg zijn bij MOC 't Kabouterhuis, maar waarbij wij beroepsopvoeders in bijvoorbeeld kinderopvang/ (voor)school coachen. Voor de kinderen waarmee wij *geen directe behandelrelatie* hebben blijft de organisatie waar zij verblijven in eerste instantie verantwoordelijk (dus het kinderdagverblijf of de (voor)school). Zij zijn net als wij gebonden aan de 'Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling' en dienen dus bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling te handelen volgens de meldcode. Indien medewerkers van MOC 't Kabouterhuis signaleren dat dit niet of onvoldoende gebeurt¹⁰:

- brengen zij dit onder de aandacht van een hoofdbehandelaar,
- escaleren zij dit naar het niveau van leidinggevend en/of aandachtsfunctionaris kindermishandeling van de betreffende organisatie,
- overwegen zij, altijd in overleg met de hoofdbehandelaar, zelf een melding te doen bij Veilig Thuis.

8. Veiligheid in de keten

De uitgangspunten van de samenwerkende organisaties in de regio Amsterdam-Amstelland zijn:

- Er wordt in de keten systematisch onderzocht of en welke veiligheidsrisico's aanwezig zijn.
- Als er risico's zijn worden die besproken met het gezin en in de keten.
- We doen dit efficiënt, we doen geen dingen dubbel.
- We gebruiken allen 1 risicotaxatie-instrument¹¹.

In afstemming met de gemeente Amsterdam zijn afspraken gemaakt over wat de verantwoordelijkheid is van MOC 't Kabouterhuis, de sociale wijkteams en de gecertificeerde instellingen bij geconstateerde veiligheidsproblematiek. Het stroomschema is ook bruikbaar voor de overige regio's¹². Zie [Bijlage 4 Stroomschema verantwoordelijkheid in de keten](#).

8.1 Gegevensuitwisseling tussen GGZ en jeugdzorg¹³

Iedereen met een beroepsgeheim heeft de mogelijkheid om zonder toestemming (van ouders) een melding te doen bij Veilig Thuis om kindermishandeling te stoppen, of om een redelijk vermoeden van kindermishandeling nader te onderzoeken. Dit redelijk vermoeden moet kunnen worden gestaafd met concrete feiten en omstandigheden.

Instellingen voor jeugdzorg kunnen, als zij weten dat een ouder onder behandeling is bij een GGZ-instelling, behoefte hebben aan informatie. Bijvoorbeeld om in te schatten welke invloed het

---

⁹ [Procedure VIM MOC 't Kabouterhuis](#)

¹⁰ Dit beleid is nog in ontwikkeling en wordt meegenomen in de uitwerking van het nieuwe [protocol omgaan met lastig gedrag](#).

¹¹ In de praktijk gebruiken niet alle organisaties nog standaard hetzelfde risicotaxatie-instrument. Nieuwe afspraken in de keten zijn nodig. Hierover vinden gesprekken plaats met de gemeente Amsterdam.

¹² In 2016 zal het stroomschema in de overige regio's moeten worden vertaald naar de lokale situaties. Dit zal in overleg met de gemeenten gebeuren.

¹³ Een actueel document m.b.t. gegevensuitwisseling tussen Amsterdamse GGZ- en jeugdzorginstellingen is in ontwikkeling en wordt in 2016 verwacht.

ziektebeeld van de ouder heeft op de opvoedingsvaardigheden. Indien ouders toestemming geven, kan MOC 't Kabouterhuis informatie opvragen bij GGZ-instellingen. Dit gebeurt het liefst in het bijzijn van ouders (eventueel telefonisch).

Zonder toestemming van ouders kan MOC 't Kabouterhuis niet rechtstreeks deze informatie opvragen. MOC 't Kabouterhuis kan informatie opvragen bij JBRA, Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderbescherming die, indien nodig, nadere informatie kunnen opvragen bij GGZ-instellingen.

8.2 Escaleren

Het komt voor dat uitvoerend medewerkers, van MOC 't Kabouterhuis en samenwerkingspartners, met elkaar niet tot een oplossing van een probleem kunnen komen of dat er onvrede is over de wijze waarop een van de partijen in de samenwerking opereert. Om stagnatie in de hulpverlening te voorkomen is het belangrijk dat in zulke gevallen escalatie plaatsvindt.

Bij escalatie wordt uitgegaan van de volgende stappen¹⁴:

- De betreffende medewerkers, inclusief de hoofdbehandelaar, lossen de situatie samen op, binnen een termijn van maximaal 1 maand.
- Lukt dit niet, binnen de gestelde termijn van een maand, dan wordt dit met elkaar vastgesteld.
- Na vaststelling neemt de hoofdbehandelaar van MOC 't Kabouterhuis binnen 2 weken contact op met de TCI. De TCI bespreekt de situatie met de leidinggevende van de samenwerkingspartner.
- Stagneert ook hier de weg naar een oplossing, dan wordt geëscaleerd naar het niveau van de bestuurder.

Indien de situatie daarom vraagt (acute of crisissituaties) kunnen de escalatie stappen sneller worden doorlopen.

8.3 Registreren in matchpoint

Matchpoint¹⁵ is een beveiligde web-omgeving waar instellingen uit bijna alle domeinen kenbaar kunnen maken betrokken te zijn bij een jeugdige (0-23 jaar) en/of een gezin. Matchpoint heeft de volgende doelen:

- Het verbinden van professionals die betrokken zijn bij hetzelfde kind/ gezin, ten behoeve van het uitwisselen van informatie en het afstemmen van de hulpverlening,
- Het realiseren van transparante zorgcoördinatie door registratie van de verantwoordelijke voor de coördinatie van zorg,
- Het stimuleren van vroeg-signalering van risico's die kinderen daadwerkelijk in hun opgroeien bedreigen.

Zie [Bijlage 5 Werkinstructie registreren in matchpoint](#).

NB: Een registratie in Matchpoint staat niet gelijk aan een melding bij Veilig Thuis.

---

¹⁴ Tussen JBRA en MOC 't Kabouterhuis zijn, over escalatie, specifieke afspraken over gemaakt. Deze afspraken zijn ook geschikt in de samenwerking met andere partijen (OKT, Samen Doen, andere gecertificeerde instellingen).

¹⁵ Betreft de verwijzindex als vastgelegd in de [Jeugdwet Artikel 7.1](#)

Bijlage 1   Verantwoordelijkheden Beleid Veilig Opgroeien

Verantwoordelijkheden directeur-bestuurder/ MT

- Opnemen van het Beleid Veilig Opgroeien en het 'Protocol en meldcode kindermishandeling' in het veiligheidsbeleid van MOC 't Kabouterhuis.
- Legt de opdracht voor de werkgroep Veilig Opgroeien vast.
- Benoemen van een aandachtsfunctionaris kindermishandeling binnen de instelling.

Werkgroep Veilig Opgroeien

- De werkgroep bestaat uit een afvaardiging van diverse disciplines (waarvan in ieder geval een TCI, hoofdbehandelaar en de aandachtsfunctionaris kindermishandeling) van alle vestigingen om de verbinding te borgen tussen de werkgroep en de vestigingen.
- Voert de opdracht, zoals vastgesteld door de directeur-bestuurder uit.
- Is verantwoordelijk voor de introductie, implementatie en borging van het beleid op de vestigingen in afstemming met TCI en TCO.
- Evalueert jaarlijks het Beleid Veilig Opgroeien, inclusief alle gerelateerde documenten, en doet voorstellen voor continuering/ aanpassing aan het ZIO.
- Doet voorstellen/ geeft advies aan het ZIO m.b.t. het beleid Veilig Opgroeien.

Teamcoach organisatie en teamcoach inhoud

- Bewaken van de noodzakelijke randvoorwaarden om volgens het beleid en het protocol te werken.
- Bespreken het beleid Veilig opgroeien, inclusief alle gerelateerde documenten, minimaal 1 keer per jaar met de teams.
  - o terugkoppeling van onderwerpen uit de werkgroep Veilig Opgroeien
  - o vastgestelde beleidswijzigingen, wijzigingen in werkinstructies, protocollen etc.
- Is verantwoordelijk voor de introductie, implementatie en borging van het beleid op de vestigingen in samenwerking met het lid van de werkgroep veilig opgroeien.
- Zorgdragen voor inzet van scholing van de Academie aan beroepskrachten met onvoldoende deskundigheid in het signaleren en omgaan met (vermoedens van) kindermishandeling.
- Maakt bij nieuwe medewerkers een inschatting van de aanwezige kennis en benodigde deskundigheidsbevordering.

Verantwoordelijkheden Aandachtsfunctionaris kindermishandeling

- Beschikbaar zijn voor consult, inhoudelijk meedenken, betrokken worden.
- Advies geven t.a.v. de procedures, meldingen, aangifte.
- Deelname aan de werkgroep 'veilig opgroeien'.
- Onderhouden contacten met de HBO-opleidingen (afspraken met de Hogeschool van Amsterdam) over de opname van de thema-competentie seksuele ontwikkeling in het opleidingsprogramma en in de stage-opdrachten.

NB: de aandachtsfunctionaris neemt niet de verantwoordelijkheid voor de casus over.

Verantwoordelijkheden Academie

- Opnemen (bij-) en (na-)scholing in het meerjarenopleidingsplan van MOC 't Kabouterhuis m.b.t. het herkennen van signalen kindermishandeling (inclusief seksueel misbruik), handelen in het geval van kindermishandeling, normale seksuele ontwikkeling van kinderen. Het betreft:
  - o Training Veilig Opgroeien (inclusief protocol en meldcode kindermishandeling, inclusief werkinstructie veiligheidsgesprek)
  - o Training Vlaggensysteem

Bijlage 2 Werkinstructie Veiligheidsgesprek door de gezinsbegeleider

Het startformat

Voor het Kabouterhuis is het van groot belang dat kinderen veilig opgroeien. Om ons werk goed te kunnen doen is het nodig dat we een goed beeld krijgen van de veiligheid van uw kind thuis. Vandaar dat we dit onderwerp ook tijdens dit startgesprek willen bespreken.
(Hulpverlener kan kiezen in welke volgorde onderstaande vraag en definitie aan de orde komen).

1. Wat verstaat u onder veiligheid? (indien aanwezig)

Ouder/ verzorger 1:

Ouder/ verzorger 2:

Familie/ netwerk:

Gezinsvoogd/ casemanager:

Het Kabouterhuis verstaat onder veiligheid aspecten die horen bij Veilig Opgroeien zoals:

- Het vervullen van de eerste levensbehoeften van het kind (eten, slapen, hygiëne, kleding, verzorging).
- Voldoende aandacht en liefde voor het kind.
- Een prettige sfeer in huis, een positief opvoedklimaat (de afwezigheid van geweld, het inzetten van positieve opvoedtechnieken, constructieve vormen van straffen en belonen).
- De aanwezigheid van een dagelijkse routine, structuur en regels in huis.
- Het stellen van eisen die passen bij de leeftijd van het kind. Kinderen krijgen hulp bij het leren van vaardigheden.

2. Als een 1 betekent dat er direct gevaar voor uw kind is en 10 betekent dat uw kind thuis heel veilig opgroeit, welk cijfer zou u dan geven? Welk cijfer zou uw gevoel het beste weergeven?
(Stel deze vraag zo mogelijk ook aan andere betrokkenen)

	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Wat maakt dat u geen hoger cijfer geeft?

Wat maakt dat u geen lager cijfer geeft?

Veiligheid:	Risico's & zorgen	Krachten & beschermende factoren
Ouder / verzorger 1		
Ouder / verzorger 2		
Familie /netwerk		
Gezinsvoogd /casemanager		

3. Is er voldoende veiligheid om nu ook aan het werk te kunnen gaan met andere doelen? Zo nee, welke actie moet nu ondernomen worden?
4. Komen de gegeven informatie en de cijfers enigszins overeen met de informatie uit de indicatie ?
  - o Ja
  - o Nee. Wat is hiervan de reden? / Wat kunnen de aanwezigen hierover vertellen?
5. Wat denkt u te kunnen doen om het cijfer hoger te kunnen maken? Wat kunt u doen om de veiligheid te vergroten?
6. Wat heeft u nodig om het veiliger te kunnen maken?
7. Zijn er periodes geweest waarin het veiliger was? Wat was er toen anders?

(De antwoorden op bovenstaande vragen kunnen indien mogelijk als doel worden geformuleerd)

Doelen

8. Zijn er in de indicatie doelen gesteld rondom veiligheid?
9. Welke aanvullende doelen rondom Veilig Opgroeien komen voort uit dit gesprek? Wat het Kabouterhuis betreft, hebben deze doelen prioriteit. We zullen vaker met u over dit onderwerp in gesprek gaan. Wat vindt u daarvan?
10. Eventuele extra vragen:
Als u een cijfer mag geven voor uw vertrouwen in het gemaakte plan / bereidheid om aan dit plan mee te werken, op een schaal van 0 tot 10, wat voor cijfer zou u dan geven? Wat zou uw vertrouwen / motivatie groter kunnen maken?

Het evaluatieformat

In het startgesprek hebben we met u gesproken over veiligheid en veilig opgroeien. We willen met u kijken hoe de situatie er nu voor staat en wat er is veranderd.

1. Als een 1 betekent dat er direct gevaar voor uw kind is en 10 betekent dat uw kind heel veilig opgroeit thuis, welk cijfer zou u dan geven? Welk cijfer zou uw gevoel het beste weergeven? *(Stel deze vraag zo mogelijk ook aan andere betrokkenen)*

○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Wat maakt dat u geen hoger cijfer geeft?

Wat maakt dat u geen lager cijfer geeft?

Veiligheid	
Risico's, zorgen & ernstige signalen	Krachten & beschermende factoren

Ouder / verzorger 1	
Ouder / verzorger 2	
Familie / netwerk	
Gezinsvoogd/ casemanager	
Kabouterhuis	
Als de cliënt een ander cijfer kiest dan de vorige keer kunnen deze vragen worden gesteld:	
Lager	Wat maakt dat het minder veilig is geworden? Hoe bent u eerder omgegaan met tegenslagen? Wie kan u hier verder bij helpen? Wat zijn de uitzonderingen?
Gelijk	Wat maakt dat het gelijk gebleven is? (Als de situatie veilig is: Hoe heeft u dit kunnen vasthouden?)
Hoger	Wat heeft gemaakt dat het nu veiliger is? Hoe is u dit gelukt!/?

- Zijn er in de afgelopen periode momenten geweest waarin het veiliger was? Wat was er toen anders? *(nieuwe informatie kan in nieuwe veiligheidsdoelen worden vertaald)*
- Evaluatie van de veiligheidsdoelen beschrijven in het hulpverleningsplan, verslaglegging in Care4 en/of in het eindverslag.
- Nieuwe doelen of niet behaalde doelen beschrijven in het hulpverleningsplan, verslaglegging in Care4 en/of in het eindverslag.
- Eventuele extra vragen: Als u een cijfer mag geven voor uw (vertrouwen in het gemaakte plan / bereidheid om aan dit plan mee te werken) om de veiligheid te vergroten op een schaal van 0 tot 10, wat voor cijfer zou u dan geven? Wat zou uw (vertrouwen / motivatie) groter kunnen maken?

Bespreken van direct acute zorg

Tijdens het startgesprek, evaluaties en huisbezoeken kun je met de eerder genoemde interventies de veiligheid bespreken. Je hebt daarbij oog voor meerdere zorgen en tevens voor sterke kanten en krachten van cliënten.

Als er zich iets voordoet wat je nu moet bespreken, is het belangrijk dat je dit direct doet met ouders en het team. Door eerst de veiligheid 'breed' te bespreken draai je er omheen en ben je onduidelijk voor cliënten en hulpverleners. Bij het direct bespreken van een acute zorg of nieuwe gebeurtenis is het raadzaam rekening te houden met onderstaande punten:

- Zorgen bespreken
- Zorgen concreet maken
- Je eigen zorgen serieus nemen
- Starten met het punt waarover je de grootste zorgen hebt en volledig zijn
- Wees open, eerlijk en neutraal
- Geef ouders de kans om te reageren en benoem wat je ziet aan hun reacties.

Bijlage 3 Risicotaxatie in de cliëntbespreking

Naam kind :
Dossiernummer :
Geboortedatum :
Plaatsingsdatum :
Locatie/groep :
Verslag door :
Datum van invullen :

Doel:

Gestructureerd in kaart brengen van veilig opgroeien en inschatten van risico's m.b.t. veilig opgroeien.

1. Welke gegevens zijn er bij de aanmelding bekend?

Checken: risicotaxatie, mondelinge overdracht, gegevens uit intakegesprek met ouders en eventuele andere hulpverleners. Wat moet verder uitgezocht, nagevraagd worden en bij wie of welke instantie?

Aanmeldreden:

Geeft deze aanleiding voor risico op onveilig opgroeien? Wat is er al bekend over Veilig Opgroeien?

2. Zijn er diagnoses bekend van ouders, of zie je gedrag van ouders wat mogelijk onveiligheid voor het kind met zich meebrengt?

Bijv. depressie kan betekenen dat ouder minder emotioneel beschikbaar is voor het kind, ADHD bij ouder kan betekenen dat ouder onvoorspelbaar kan zijn voor het kind. Of signaleer je dreigende suicidaliteit?

3. Kindgedrag: Is er sprake van kindgedrag wat irritatie, boosheid of afwijzing oproept bij ouders of andere opvoeders?

Bijv. slecht luisterende kk bij overbelaste ouders, veelvuldig huilen bij baby's etc

4. Analyse maken en interpreteren van ouder/kind interactie

Gezonde interactie of patroon van?..... wat betekent dit voor het kind/Veilig Opgroeien ?

5. Kindgedrag: opvallend gedrag wat te maken kan hebben met Onveilig Opgroeien?

Denk aan: Bang om klap te krijgen (schrikachtig gedrag), seksueel getint gedrag, uitdagend gedrag naar ander geslacht. Voor kindsignalen zie 'Richtlijn kindermishandeling voor jeugdhulp en jeugdbescherming' (NIP, NVO, BPSW, 2016), Beleid Veilig opgroeien

6. Is er sprake van onderbuikgevoelens en kunnen deze worden geconcretiseerd?

Hoe komen we erachter dat?

7. Welke gegevens heeft het Veiligheidsgesprek opgeleverd?

8. Welk beeld hebben we bij de veiligheid van het kind binnen de instelling?

(zijn er bedreigende factoren in de groep?...)

9. Op grond van bovenstaande, is het nodig om nieuwe veiligheidsdoelen op te stellen, en zo ja, welke?

Als er sprake is van zorgen over de Veiligheid, neem dit dan altijd op bij de doelen onder Veilig Opgroeien in het hvp)

Gebruik evt. de volgende methodieken: vlaggensysteem, info van NJI: checklist seksueel overschrijdend gedrag

RIE: Als je de RIE uitvoert moet je bovenstaande informatie paraat hebben om een goede inschatting te maken van Veilig Opgroeien voor dit specifieke kind/systeem.

Bij elke CB Veilig Opgroeien bespreken, dwz telkens concretiseren welk(e) gedrag/interactie zorgelijk is en veranderd moet worden.

Gebruik bij de afweging ook: ['Richtlijn kindermishandeling voor jeugdhulp en jeugdbescherming' \(NIP, NVO, BPSW, 2016\)](#)

10. Is er al een medewerker van het (sociaal) wijkteam/ ouder- en kindteam/ samendoen team betrokken en zo nee, is het nodig om in deze fase van de hulp contact met hen te leggen?

Bijlage 4   Stroomschema verantwoordelijkheid in de keten

Als	En	Dan	Om daarna	En
1. Een kind is verwezen door een sociaal wijkteam	<p>Er is (een vermoeden van) veiligheidsproblematiek.</p> <p>Hierbij is aandacht voor kind-signalen <i>en</i> voor ouder/ opvoeder/ omgevings-signalen.</p> <p>In dit geval is de betrokkene vanuit het sociaal wijkteam regievoerder¹⁶.</p>	<p>Meldt de MOC hoofdbehandelaar dit aan het sociaal wijkteam en maakt afspraken over hoe verder te handelen¹⁷. Dit kan zijn het formuleren van doelen veilig opgroeien, het meewerken aan een veiligheidsplan of meewerken aan een melding bij Veilig Thuis door het sociaal wijkteam.</p>	<p>Te checken of er acties zijn ondernomen binnen de afgesproken termijn.</p>	<p>Als het MOC een rol speelt bij de realisatie van het veiligheidsplan, dan wordt dit integraal onderdeel van het MOC-behandelplan.</p>
2. Een kind is verwezen door een (huis)arts	<p>Er is bij aanmelding/ intake dan wel verderop in het behandelproces (een vermoeden van) veiligheidsproblematiek.</p> <p>Hierbij is aandacht voor kind-signalen <i>en</i> voor ouder/ opvoeder/ omgevings-signalen.</p>	<p>Meldt de MOC hoofdbehandelaar dit terug aan de verwijzende (huis)arts met het verzoek het kind/ het cliëntsysteem en de veiligheidsproblematiek bekend te maken bij het sociaal wijkteam.</p>	<p>Contact op te nemen (door de MOC hoofdbehandelaar) met het sociaal wijkteam om afspraken te maken over hoe verder te handelen (zie bij 1).</p>	<p>Als het MOC een rol speelt bij de realisatie van het veiligheidsplan, dan wordt dit integraal onderdeel van het MOC-behandelplan.</p>
3. Een kind is verwezen door een gecertificeerde instelling (GI) of het is duidelijk dat een GI bij het kind/ cliëntsysteem is betrokken	<p>Er is bij aanmelding/ intake dan wel verderop in het behandelproces (een vermoeden van) veiligheidsproblematiek.</p> <p>Hierbij is aandacht voor kind-signalen <i>en</i> voor ouder/ opvoeder/ omgevings-signalen.</p> <p>In dit geval is de betrokkene vanuit de GI regievoerder.</p>	<p>Checkt de MOC hoofdbehandelaar bij de GI of de veiligheidsproblematiek bekend is.</p> <p>MOC hoofdbehandelaar maakt afspraken over hoe verder te handelen. Dit kan zijn het formuleren van doelen veilig opgroeien en het meewerken aan een veiligheidsplan.</p>	<p>Te checken of er acties zijn ondernomen binnen de afgesproken termijn.</p>	<p>Als het MOC een rol speelt bij de realisatie van het veiligheidsplan, dan wordt dit plan integraal onderdeel van het MOC-behandelplan.</p>

¹⁶ Veiligheid is de verantwoordelijkheid van iedereen. Bij (een vermoeden van) veiligheidsproblematiek maak je samen afspraken over hoe te handelen. De regievoerder voert hierover de regie en is de eerst aangewezen om op te schalen naar Veilig Thuis indien nodig.

¹⁷ Wie doet wat, wanneer en binnen welke termijn? Het gaat om taakverdeling in goed overleg.

Bijlage 5   Werkinstructie registreren in matchpoint

Wanneer registreren?

Voor de meldcriteria zie: [Jeugdwet Artikel 7.1.4.1](#) en www.meldcriteria.nl.

Aangezien alle cliënten van MOC 't Kabouterhuis voldoen aan criteria b (de jeugdige heeft meer of andere dan bij zijn leeftijd normaliter voorkomende psychische problemen, waaronder verslaving aan alcohol, drugs of kansspelen) of c (de jeugdige heeft meer dan bij zijn leeftijd normaliter voorkomende ernstige opgroei- of opvoedingsproblemen), hanteert MOC 't Kabouterhuis aanvullende criteria om over te gaan tot registreren. Hierbij staat de professionele afweging voorop. Voor het registreren in Matchpoint moet er sprake zijn van een daadwerkelijke bedreiging van de gezonde en veilige ontwikkeling van een kind. Meestal is niet één geïsoleerd probleem doorslaggevend voor het doen van een registratie, maar maakt een combinatie van verschillende problemen een situatie dermate ernstig dat registratie in Matchpoint gerechtvaardigd is. Voorbeelden waarbij een registratie kan worden overwogen zijn:

- forse gedragsproblemen bij een kind,
- signalen van huiselijk geweld,
- een kind met onbegrepen fysiek letsel
- een kind wie wij weten dat het al bekend is bij andere organisaties
- ouders met psychiatrische problemen
- een kind waarvoor een melding is gedaan bij Veilig Thuis

Indien een behandelaar een registratie overweegt dan wordt dit altijd besproken in het multidisciplinaire team. Bij de afweging om wel/niet te registreren dient men rekening te houden met tuchtrechtelijke aansprakelijkheid zowel voor te makkelijk registreren als niet registreren.

Wat registreer je?

De professional registreert uitsluitend de identiteitsgegevens van het kind, en geeft geen informatie over de aard van de risico's.

Wie registreert?

Alleen een geregistreerde professional kan registreren¹⁸. De geregistreerde professional registreert via de website het kind in Matchpoint. De TCI wordt van elke registratie door de geregistreerde professional op de hoogte gebracht.

Informatie aan ouders

Voordat geregistreerd wordt zal de trajectcoördinator met ouders de registratie bespreken en hen van informatie¹⁹ voorzien. In dit gesprek wordt de ouders om toestemming gevraagd voor de registratie. De afwegingen en conclusies worden altijd vastgelegd in Care4.

Toestemming van ouders

MOC 't Kabouterhuis registreert zoveel mogelijk met toestemming van de ouders²⁰. Wie zonder toestemming registreert zal zich moeten kunnen beroepen op de aanwezigheid van een conflict van plichten of van een zwaarwegend belang. Registreren zonder toestemming van de ouders kan alleen bij (een vermoeden van) kindermishandeling en indien er geen andere mogelijkheid is voor voldoende afstemming van hulp of verificatie van het vermoeden, dan door te registreren. De afwegingen en conclusies worden altijd vastgelegd in Care4.

---

¹⁸ Een overzicht van geregistreerde professionals MOC 't Kabouterhuis is beschikbaar bij de werkgroep Kwaliteit en Veiligheid. Het aanvragen van een registratie verloopt ook via deze werkgroep.

¹⁹ Zie voor meer informatie over Matchpoint: www.amsterdam.nl/matchpoint

²⁰ MOC 't Kabouterhuis volgt daarmee het advies van [Het Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst](#)